

MATVTINIS EXCVTIENDA DISPUTATIONIBVS IN SCHOLIS MEDICORVM DIE IOVIS V.
APRILIS M. MICHAEL TOVTAIN DOCTORE MEDICO MODERATORE PRVDENTISSIMO.

An in Melancholiâ

VT morbi cuiuslibet sanandi vnicus est scopus, ita principium vnicum & commune omnium. Illo per contraria morbi depelluntur: hoc singularum præter naturam partium actiones læduntur. Id fit *αὐτὸς τε ὁ καὶ ἡ ἀντίθετος*. Vnumquodq; sensibile nec diuinum. Homo sanitatis integræ particeps, multa à principijs generationis suæ patitur detrimenta: cum semine & sanguine menstruo ab ita morbida hæreditas, quorum vis, non in corporibus tantum, sed etiam in moribus elucet. Hinc bonitas aut læuitia, gaudium & tristitia, ad bonum vel malum propensio. Hæc ab humorum naturâ profluunt, mores enim sequuntur temperamenta corporis: In eorum siquidem *διεργασία*, sanitas & probitas, in *δυσεργασία* discordia & morbus. Hinc morborum tria genera, in parte similari interperies: in instrumentariâ, organicus: in vtriusq; communis. Intemperies vel naturalis est, vel adscititia. Illa fixa & mutationis nescia; hæc rebus non naturalibus, subdita. Vtriusq; autem morbi sunt *ἀντίθετοι* aut *καταθέτοι*. Priores *ἀντίθετοι*, periculo facillimè defunguntur. Posteriores, Medicum spe salutis exterrere, veluti parentes qualitatis venenatæ, & malignæ cacochymie. Ad hanc seriem Pestilentes, Contagiosi, & venenati referuntur. Quos tamen diuini quiddam in se recondere, dementis esset philosophi, velle tueri.

PESTIS, ab æris *συνεχὴς*, ducit originem, cui superueniens cibi fastidium, ægros ocyûs commori videmus. Hæc vt febre nunquam immunis, ita à venæ sectione, cardiacis omnibus præstantiori, & cibo pleniori, curatio auspicari debet. Contagiosorum vero, siue solo contactu, vt in intermittentibus, quæ per *ἰσχυρὰ* commouentur, & falsè à *συνεχῶς* sanari creduntur: in Dysenteria, Pleuritide, & Peripneumoniâ, tum in his, cum etiam in omni Phlegmone, catharsis licet benignior vt cassia & manna, mors est: siue fomite relicto, vt in strumis, lue venereâ, scabie & elephantiasi: siue ad distans, virus suum transferant, aër *συνεχῶς* iure causâ censetur. Venenati à nobilibus, semine & sanguine menstruo, externis vero, tum fortè alimentis, tum etiam elementis oriuntur. Quæcunq; enim calida sunt & humida, facillè putrent. Quare sanies pestis est *καταστροφὴ*? An quia victus impurus & sordidus putredinem parit? Sanguis ex alimentis euchymis, fit naturæ thesaurus, si longius ab *ὠφέλῃ* recesserit, venenum imitatur vnde *πῦρ ὑπερβολὴ*, (quam iuuat superueniens stercus alimentum, & mulier à mensium suppressione, præfocatur, medetur, è cubito phlebotomia) gonorrhoea virulenta, animi & vocis defectiones, conuulsiones, epilepsia, quibus non rarò præceps interitus subsequitur. Quam vim horrificam incauti medici sacram & diuinam ineptè dixerunt.

AT vero Melancholiâ mira vis & magna, quæ ab humore frigido & sicco vel vapore, cerebrum ædoriente, promanat. Vnde *ἰδοὺ παθητὴν ὁ σκευαζομένην*. Illa cerebri ipsius *ὑπερβολὴ* continet, vel in ipsum aliunde irruente, vel in ipso restagnante atro humore, animo terrorem in cutit, falsas præuicias opinionis inijcit absq; ratione. Vnde metus & mæstitia melancholiæ certissima *ἕκστα*. Hæc vel totius corporis labe, vel hypochondriorum (vt hepatis, splenis, vteri, & mesenterij *ἐνέργειαι*) vitales, & animales spiritus, atris vaporibus inficiente, menti deliramenta melancholica impingit. Vtriusq; species infinitæ, quæ ab intentâ olim cogitatione, vitæ conditione, & auidâ cupiditate proficiuntur. Hinc alij infans amoris cupidine interitui rei amara, multa animo, mæsti voluntant, & *ἐρωτικὴ* dicitur. Ab eâ nullus pulsus proprius, sed communis omnibus. Alij hominum consuetudinem perosi fugientes, speluncas & sepulchra incolunt, luporum more viuantes. Hinc lycanthropi, cynanthropi, mylanthropi. Alijs caput graue esse videtur, alijs leue & vacuum, alijs sicum. Quibusdam nullum, quibusdam vas fictile esse putant, corium, lusciniâ, gallum, vt vocem illius imitentur. Multi feranas & serpentes deuorasse existimant, non pauci mortem timent, alij vehementer exoptant. Quidam etiam (quod miserum) dæmones ab inimicorum præstigijs sibi immisissos, vel pharmacum venenosum accepisse suspicantur. Eorum omnium euentuum causæ, vt aperte, ita signis proprijs & perspicuis dignoscuntur.

MELANCHOLIAM & maniam intensione & remissione tantum discrepantes, febris exoritur, produnt signa *παθητικὰ* certa & necessaria, quæ morbi naturam ita denunciant, vt ab eo diuelli non possint, sed simul impetant, simulq; effugiant. Vnde si pavor & mæstitia longo tempore perieuerent, melancholicum signum est. Odio lucem, tenebras amore prosequuntur, vigiliæ perennes, insomnia terribilia & turbulenta, assidua suspiria. *Συνεχῶς* vero & *ἐπιφανέστατα*, aurium tinnitus, aluus distictus, borborigmi, immixto ventriculi calore, & icore præcalido, *ἀπὸ κατὰ* sequuntur, ructus assidui, sputus plurimus, æstus ingens sine siti, flatus: sæpius vero cordis *παλῆς*, interdum dyspnœa, & suffocatio: pulsus paruus & frequens. Melancholici toto corpore hirvuti, colore fædo, ex atro viridiq; commixto, tinguntur, multi cibi capaces, quamuis graciles: cum sint naturâ seueri ac tetrici, tardius irritantur, sed accensâ irâ, seriùs senescit, cibo quiescit, prorsus sunt implacabiles, propositi tenaces, & contagiosi, quia totum cœtum melancholicum reddunt. Tempus æstiuum & autumnus ferax melancholicorum, quos iudicat verna tempestas. Parent huic malo rariùs quàm viri, sed deterius mulieres. Qui iugi studio, & intèptiuis lucubrationibus indulgēt, vel ex hæmorrhoidiū, mensiumq; suppressione, immoderato profluuii, vel subsistente aliquâ vacatione. Quibus si ab atrâ densaq; fuligine cerebrum impleatur Epileptici sunt: si ab eadem mens afficiatur, melancholici. Vnde hæc duo sibi inuicem succedunt.

FISTI autem, quæ ab atro humore profluunt mala, interdum toti corpori inledebilem labem, aut vitæ lethiferum exitum impertiant, interdumq; mentis aciem percillant; est tamen in hoc non nihil, quod cæteros humores præclaris functionibus exsuperat, præsertim vero si bili & sanguini permixtus ita saturetur, vt corpus vnum ex hæc myscellâ confici videatur. Huiusmodi temperie præditi homines, solettes, prudentes, in studijs literarum, in artibus, in quibuscumq; maximis rebus gerendis, præstantiores habentur. Ab externis corporeisq; motibus abstrahentes, altissima quæq; rimantur, vt non abditissima tantum intelligunt, sed in diuinâ attolli, futurâq; prædicere, non morbo, sed temperaturæ merito, queant. Lux enim sicca anima sapientissima. At vero in ardentibus febribus, ab humoris organo, cum nimis accenditur, ac feruet, mentem pariter ac spiritus, cum vitales, tum animales concitat, homines quamlibet stupidos, desertos facit, ac mirè loquaces, voces quasdam inauditas, linguâq; peregrinam exprimunt, quam nunquam didicerint, quas morbo defuncti, nullo modo explicant, sed validis nonnunquam purgantibus medicamentis per inferiora, hypnoticisq; remedijs deficiunt, atq; ad consuetum loquendi usum, mentemque saniores reducuntur. Vnde insanis si varices vel hæmorrhoides superueniant, insanæ solutio. A mania, intestinorum difficultas, aut hydrops, aut *ἐκστασις*, bonum. Furor mentis, asperitas, verborum lenocinijs demulcenda, animo ægroto, medicus oratio. In corporis alterando calore retorrido refrigerantibus maximè decertandum, victu humido, euchymo, minimeq; flatulento, vino leni & generoso, quod animi tristitiam eximit, spiritus claros & perspicuos facit. Præstantius autem phlebotomia basilicæ sinistræ & maleolorum. Corporis siccitatem impediunt frequentes balneæ aquæ tepentis, quibus spiracula cutis referantur, atra & fuliginosa recrementa assiduè enematibus reuelluntur, & partibus inferioribus appositis cucurbitulis, sicq; cum & morbi causæ, & curationis remedia, non à diuinâ, sed aperiâ & tractabili facultate nascantur.

Non ergo in Melancholiâ

Propugnabit Lutetiæ IACOBVS PERRELLVS Tornodorcensis anno 1612.